

Aan de gemeenteraad

Onderwerp	Gevoelen van de raad inzake aankondiging zero-emissie-zone Leeuwarden
Uw kenmerk	-
Ons kenmerk	2025-137756
Dienst	Fysiek Domein
Sector	Inrichting en Beheer Buitenruimte
Contact	14058, Sander de Schiffart
Bijlagen	2
Datum	24 juni 2025

Geachte leden van de gemeenteraad,

In het Beleidskader Mobiliteit dat op 16 oktober 2024 door uw raad is vastgesteld, staat beschreven dat in de komende jaren toegewerkt wordt naar emissievrije stadslogistiek in Leeuwarden. Dezelfde ambitie is opgenomen in de Agenda Binnenstad.

Een mogelijke maatregel om de transitie naar duurzame stadslogistiek te stimuleren is het invoeren van een zero-emissie-zone. In het Beleidskader Mobiliteit is aangegeven dat besluitvorming over de aankondiging hiervan in Leeuwarden na de vaststelling van het beleidskader zal plaatsvinden.

Wij zijn ervan overtuigd dat een zero-emissie-zone bijdraagt aan onze leefbaarheids- en duurzaamheidsdoelstellingen. Bovendien constateren we dat er bij ondernemers behoefte bestaat aan duidelijkheid over dit onderwerp. Wij willen bedrijven deze duidelijkheid bieden voor de toekomst. Daarom zijn we van plan een zero-emissie-zone aan te kondigen.

De afgelopen tijd is voor Leeuwarden een verkenning uitgevoerd. Daarbij zijn er veel gesprekken gevoerd met brancheverenigingen en bedrijfsleven. Landelijk zijn per 1 januari 2025 verschillende steden al van start gegaan met een zero-emissiezone. Met de ondertekening van een landelijke Uitvoeringsagenda Zero-emissiezones zijn afspraken gemaakt tussen Rijk, lokale overheden en brancheverenigingen over diverse uitvoeringsaspecten. Als gemeente willen wij aansluiten bij deze landelijke afspraken.

Het college heeft bij de behandeling van het Beleidskader Mobiliteit toegezegd uw raad te betrekken bij de besluitvorming. Met deze brief vragen wij u om uw gevoelens over de aankondiging van de invoering van een zero-emissiezone kenbaar te maken.

Gevoelen van uw raad

Voor wij in 2025 tot besluitvorming komen over de aankondiging van de invoering van een zero-emissie-zone nodigen wij u uit om zich uit te spreken over de volgende zaken:

- Wat vindt u van ons voornemen tot de aankondiging van een zero-emissie-zone die in 2029 ingaat?
- Wat vindt u van de gebiedsafbakening binnen het gebied van de huidige parkeerring rondom de binnenstad?
- Wat vindt u van de geschetste routekaart tussen het aankondigingsbesluit en de daadwerkelijke invoering van een zero-emissie-zone?
- Welke aandachtspunten zou u ons hierbij mee willen geven?
- Op welke wijze wenst u in het vervolg betrokken te worden bij de voorbereidingen en besluitvorming over de invoering van de zero-emissie-zone?

Wat is een zero-emissie-zone?

Een zero-emissie-zone is een gebied waarin toegang voor vrachtverkeer en bestelbusjes die CO₂-uitstoot veroorzaken niet is toegestaan. Reguliere personenauto's behouden toegang tot een zero-emissie-zone.

Beoogde effect

Met de invoering van de zero-emissie zone streven wij de volgende doelstellingen na:

- Een reductie van de CO₂-uitstoot;
- Een bijdrage aan een gezond en fijn woon- en verblijfsklimaat in de binnenstad. Onder andere door reductie van de uitstoot van fijnstof en NO_x en geluidsbelasting van het vrachtverkeer;
- Het stimuleren van alternatieve vervoersconcepten, waardoor de hoeveelheid vrachtverkeer naar de binnenstad afneemt.

Aansluiting bij bestaand beleid

De gemeente Leeuwarden richt zich met de vastgestelde Omgevingsvisie en met het Uitvoeringsprogramma Binnenstad op een binnenstad van Leeuwarden waar mensen met plezier wonen, werken, winkelen en recreëren.

Verduurzaming van de logistieke bevoorrading in en rondom de binnenstad van Leeuwarden past bij deze aanpak. Verduurzaming van de stadslogistiek leidt tot minder uitstoot, minder lawaai en mogelijk minder verkeersbewegingen. In het Beleidskader Mobiliteit is een doelstelling opgenomen om de CO₂-uitstoot van het verkeer met 60% te reduceren in 2040. Daarin is ook benoemd dat in de komende jaren wordt toegewerkt naar emissievrije stadslogistiek in Leeuwarden.

Ondertekening Green Deal Zero-Emissie Stadslogistiek

In 2019 heeft gemeente Leeuwarden samen met diverse Leeuwarder bedrijven de Green Deal Zero-Emissie Stadslogistiek (GDZES) ondertekend met de gezamenlijke ambitie om stadslogistiek efficiënter en duurzamer te maken. De Green Deal sluit aan bij de afspraak in het Klimaatakkoord om in 30-40 grotere steden zero-emissie

zones (ZE-zones) te realiseren. Dit leidt naar verwachting tot een gezamenlijke besparing van 1,0 Mton CO₂.

Verkenning zero-emissie-zone in Leeuwarden

Op 23 april 2024 hebben wij uw raad geïnformeerd over de uitkomsten van een verkenning naar de invoering van een zero-emissie-zone in de binnenstad van Leeuwarden. De belangrijkste conclusies van deze verkenning waren:

- De invoering van een zero-emissie-zone in Leeuwarden is haalbaar en sluit aan bij vigerend gemeentelijke beleid;
- De invoering van een zero-emissie-zone levert een bijdrage aan het versnellen van de reductie van CO₂-uitstoot door de logistieke sector en aan een leefbare en aantrekkelijke Leeuwarder binnenstad;
- De aankondiging van de invoering van een zero-emissie-zone biedt bedrijven duidelijkheid voor investeringsbeslissingen over het wagenpark en uniformiteit in het toegangsbeleid met andere provinciehoofdsteden, waaronder Groningen, Assen en Zwolle;
- De invoering voorkomt dat vervuilende voertuigen langer en vaker in Leeuwarden worden ingezet, omdat deze voertuigen in steden met zero-emissie-zone niet meer welkom zijn;
- De aankondiging van een zero-emissie-zone kan innovatie rondom duurzame logistieke oplossingen in de regio aanjagen, bijvoorbeeld nieuwe vormen van logistiek, zoals cargobikes, en een slimmere bundeling van logistieke stromen;
- De voor Leeuwarden meest passende omvang van een zero-emissie-zone betreft het gebied binnen de huidige parkeerring. Deze omvang zorgt voor voldoende impact, is verkeerskundig goed inpasbaar en kan op het meeste draagvlak rekenen van stakeholders.

De verkenning naar de zero-emissie-zone is als bijlage bij deze brief gevoegd.

Het bedrijfsleven ondersteunt de plannen voor schone stadslogistiek, maar heeft wel behoefte aan ondersteuning

Naar aanleiding van de verkenning zijn in 2024 verschillende informatie- en kennissessies georganiseerd:

- Op 11 juli 2024 is door de gemeente een informatie- en consultatiebijeenkomst georganiseerd waaraan diverse ondernemers en bewoners hebben deelgenomen.
- Daarnaast is 26 september 2024 een themabijeenkomst georganiseerd door de Freonen Fan FossylFrij Fryslân over het thema Duurzame Logistiek, waaraan door een groot aantal vertegenwoordigers van het regionale bedrijfsleven en overheden is deelgenomen.
- Op 4 november 2024 is door Caparis CityHub een kennissessie stadslogistiek georganiseerd.
- In 2024 is aanvullend onderzoek verricht door Energyc waarbij verschillende ondernemers in de gemeente Leeuwarden zijn geïnterviewd om te bepalen wat het aanpassingsvermogen van ondernemers is met betrekking op een transitie naar een zero-emissie-logistiek.

Uit deze bijeenkomsten en de verkenning blijkt het volgende:

- Bedrijfsleven, inwoners, vervoerders en brancheorganisaties staan in algemene zin positief tegenover de invoering van een zero-emissie-zone;
- Ondernemers zien nadrukkelijk een rol voor de overheid (Rijk en gemeente) om de juiste voorwaarden te scheppen voor ondernemers om de overstap naar emissievrije logistiek maken.
- Het bedrijfsleven heeft bovenal sterke behoefte aan duidelijkheid over de invoering van een mogelijke zone in Leeuwarden en de termijn waarop dit plaats zal vinden;
- Diverse ondernemers zetten al belangrijke stappen in de verduurzaming van het wagenpark en het slimmer bundelen van logistieke stromen van en naar de binnenstad o.a. via de logistieke-HUB van Caparis;
- Bedrijven zijn bereid te investeren in emissievrije logistiek, mits er duidelijk, consistent en eerlijk beleid is;
- Veel bedrijven hebben ondersteuning nodig in de transitie naar emissievrije logistiek in de vorm van kennis, expertise en begeleiding;
- Bij een aantal ondernemers is sprake van zorgen over de betaalbaarheid en de beschikbaarheid van elektrische voertuigen.

Volgen van landelijke afspraken en kaders

In het kader van het Klimaatakkoord is landelijk afgesproken dat 30-40 grotere gemeenten toewerken naar de invoering van een zero-emissie-zone. Inmiddels hebben circa 30 steden een zero-emissies-zone aangekondigd en zijn op 1 januari 2025 de eerste zones ingevoerd. In Noord-Nederland voeren de steden Zwolle, Assen en Groningen in 2025 een zero-emissie-zone in.

In de afgelopen jaren hebben de logistieke sector en overheden landelijk gezamenlijk de invoering van zero-emissie-zones voorbereid. Deze samenwerking richtte zich onder andere op het opstellen van een eenduidige aanpak voor de invoering van zero-emissiezones, het inventariseren en onderzoeken van knelpunten en oplossingsrichtingen bij de invoering van zero-emissie-zones en het uitvoeren van de flankerende maatregelen. Door het Rijk, gemeenten en het bedrijfsleven zijn landelijke geharmoniseerde afspraken gemaakt, onder andere over uitzonderingen en een anticipatieperiode. Daarmee willen gemeenten en brancheverenigingen zorgen voor duidelijk, (landelijk) uniform beleid en een soepele transitie.

Uitvoeringsagenda Zero-Emissiezones (2025-2030)

Deze gezamenlijke afspraken zijn vastgelegd in de geactualiseerde Uitvoeringsagenda Zero-Emissiezones (2025-2030). Zie ook bijlage 2. Dit is de opvolger van de Uitvoeringsagenda Stadslogistiek 2020-2025. De Uitvoeringsagenda Zero-emissiezones is ondertekend door Rijk, gemeenten en veel brancheverenigingen, zoals TLN, Evofenedex, Techniek Nederland, BOVAG, RAI Vereniging en Bouwend Nederland. Leeuwarden gaat aansluiten bij deze uitvoeringsagenda na aankondiging van de lokale zero-emissie-zone.

Afgelopen jaar is er landelijk discussie geweest over invoering van de zero-emissiezones. Gemeenten en brancheverenigingen wilden unaniem door met invoering van de zones en zijn van mening dat het huidige, geharmoniseerde beleid voldoende ruimte biedt voor een stapsgewijze transitie. In de dit jaar ondertekende Uitvoeringsagenda Zero-emissiezones is er een coulantere overgangsregeling, standaardisering van enkele ontheffingen en een langere waarschuwingsperiode afgesproken. Daarmee wordt invoering van de zones nu

voortgezet met beleid waar Rijk, gemeenten en brancheverenigingen zich in kunnen vinden.

Betaalbaarheid voertuigen en laadinfrastructuur

De betaalbaarheid van elektrische voertuigen laat een positieve trend zien. De verwachting is dat de totale kosten van de aanschaf én het gebruik van een elektrische bestelbus na een gebruiksperiode van 6 jaar lager liggen dan een dieselbestelbus. Naast voldoende voertuigen is ook de beschikbaarheid van voldoende laadinfrastructuur van belang. Ervaring leert dat een groot deel van elektrische logistieke voertuigen op eigen depot laadt. In de afgelopen tijd ontstaan initiatieven vanuit de markt die inspelen op een mogelijke invoering van een zero-emissie-zone en die 'onderweg laden' mogelijk maken. Zo is in 2024 een snellaadstation van Leap24 in Leeuwarden gerealiseerd. Vanuit de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) worden regionale prognoses opgesteld voor de laadbehoefte van de logistieke sector. Een besluit tot de invoering van een zero-emissie-zone in Leeuwarden zal leiden tot een bijstelling van deze regionale prognoses en het gemeentelijke en regionale beleid met betrekking tot logistieke laadinfrastructuur.

Voornemen tot het aankondigen van een zero-emissie-zone in de binnenstad van Leeuwarden, met ingangsjaar 2029

Gezien bovenstaande overwegingen zijn we van plan een zero-emissie-zone aan te kondigen, waarbij de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

1. Ingangsdatum minimaal 4 jaar na aankondigingsbesluit

In de bestaande landelijke Uitvoeringsagenda Stadslogistiek zijn door het Rijk, gemeenten en brancheverenigingen gezamenlijk afspraken gemaakt over de invoering en kaders van de zero-emissiezones. In de nieuwe uitvoeringsagenda 2025-2030 wordt ook vastgelegd dat er een termijn van 4 jaar moet zitten tussen het moment van aankondiging en het moment van daadwerkelijke invoering van een zero-emissie-zone. Dit biedt belanghebbenden voldoende voorbereidingstijd.. In Leeuwarden zal de zero-emissie-zone op zijn vroegst in 2029 in gaan.

2. De zero-emissie-zone wordt van toepassing in het gebied binnen de huidige parkeerring rondom de binnenstad

Het scenario (*alles binnen de huidige parkeerring*) scoort op basis van de verkenning het beste ten opzichte van de andere onderzochte scenario's op de volgende criteria:

- aansluiting bij de ambitie om het woon- en verblijfsklimaat en daarmee het economisch vestigingsklimaat in de binnenstad te versterken;
- gelijk speelveld en gelijke vestigingsvoorwaarden voor ondernemers in de binnenstad;
- voldoende potentie voor de bundeling van logistieke stromen van en naar de binnenstad via een logistieke hub;
- reële kans op versnelling initiatieven voor logistiek innovatie gericht op de binnenstad met bijvangst buiten de binnenstad;
- het centrum blijft vanuit alle richtingen bereikbaar voor het vrachtverkeer.

In de onderstaande figuur is de begrenzing van dit gebied globaal weergegeven. De exacte begrenzing wordt uiteindelijk vastgelegd in een verkeersbesluit.

3. **Routekaart om met het bedrijfsleven de overgang te maken naar zero-emissie-logistiek in de binnenstad**

Het is van belang dat ondernemers in staat worden gesteld om de overgang te maken naar emissievrije bedrijfslogistiek in, van en naar de Leeuwarder binnenstad. De gemeente heeft in de voorbereidingsperiode en na ingang van de zero-emissie-zone daarbij een ondersteunende, faciliterende én regulerende rol. We gaan werken met een routekaart om de noodzakelijke en flankerende maatregelen te treffen. Samen met de logistieke sector en ondernemers gaan we deze routekaart vormgeven. Stappen die daar in ieder geval in voorkomen zijn de volgende zaken:

Jaar	Activiteit
2025	Aankondigingsbesluit met invoeringsdatum en afbakening zero-emissie-zone
2025	Ondertekenen en deelnemen aan Uitvoeringsagenda Zero-emissiezones 2025-2030
2025-2029	Communicatie over invoeringsdatum en afbakening zone via socials, huis-aan-huis en andere media + bestaande overlegstructuren met bedrijfsleven
2025-2026	Uitwerken routekaart met ondernemers
2025-2026	Vaststellen routekaart zero-emissie stadslogistiek Leeuwarden 2029 door college.
2025-2029	Opstellen en uitvoeren communicatiestrategie richting 2029
2025-2029	Klankbordgroep met ondernemers, brancheverenigingen, binnenstadsmanagement en wijkpanel.
2025-2029	Instellen koplopergroep
2025-2029	Verduurzaming eigen wagenpark
2026	Promotie bestaande logistieke hubs en start onderzoek naar aanvullende logistieke hub Zwette VI (als aangeduid in Beleidskader Mobiliteit)
2026	Opstellen randvoorwaarden en maatwerkoplossingen voor schonere bevoorrading (pilots)
2026-2028	Opstellen en inrichten ontheffingenbeleid en handhaving
2026-2029	Regisseren en faciliteren uitrol logistieke laadinfrastructuur in en rond Leeuwarden
2026-2029	Inzet logistiek makelaars die (MKB-)bedrijven van individueel advies voorzien om de overstap naar zero-emissie te maken.
2026-2029	Start verscherpt toezicht op verkeer buiten venstertijden (uitrijden voor 12 uur en evt. aanscherpen ontheffingenbeleid)
2027	Evaluatiemoment en update routekaart met alle partijen (ondernemers, inwoners, vervoerders, brancheorganisaties en andere betrokkenen)
2027	Opstellen economische impactanalyse en effectstudie
2027	Vorbereiden verkeersbesluit en bebordingsplan
2027	Instellen (intelligente) laad- en losmogelijkheden
2027 en verder	ZE-vervoer opnemen in aanbestedingen voor leveringen en werken
2027-2029	Algemene campagne voor ondernemers over te nemen maatregelen en over het ontheffingenbeleid;
2027-2029	stimuleren initiatieven en pilots, bijvoorbeeld (door)ontwikkeling logistieke hubs of ruimere venstertijden voor ZE-voertuigen
2028	Keuze ANPR-camera's en handhavingssysteem, handhavingprotocol gereed
2028	Nemen verkeerbesluit inzake invoering zero-emissie-zone met uitgebreide zienswijzeprocedure (= definitieve besluitvorming zero-emissie-zone)
2028	Aanbesteding en plaatsing ANPR-camera's
2028	Aanpassen legesverordening
2028-2029	Inrichten en operationeel stellen ontheffingverlening en handhaving

2029	Invoering zero-emissiezone (inclusief waarschuwingsperiode van 4-6 maanden)
------	---

Toelichting enkele aspecten uit de routekaart:

Koplopergroep

We formeren een koplopergroep van bedrijven die de overstap naar zero-emissie al (grotendeels) hebben gezet. In deze groep wordt kennis uitgewisseld en de groep wordt ingezet om goede voorbeelden te laten zien en andere bedrijven te enthousiasmeren.

We stellen randvoorwaarden aan voordelen voor schone bevoorrading

De huidige venstertijden in het voetgangersgebied voor de toegang van het logistiek vervoer aan onze binnenstad blijven in stand. Er wordt duidelijk gecommuniceerd en scherper toezicht gehouden op verkeer buiten de venstertijden. In de vorm van pilots kunnen tot de invoering van de zone op maat voordelen - zoals langere inrijdontheffingen - verleend worden voor schone bevoorrading en nieuwe initiatieven. Hiermee stimuleren we de markt om met schone bevoorrading en innovaties aan de slag te gaan. We houden hierin de regie door vooraf duidelijke randvoorwaarden op te stellen. We overleggen met vervoerders, ondernemers en vertegenwoordigers van de bewoners van de binnenstad.

Opstellen en inrichten ontheffingenbeleid

Voor de zero-emissie-zone wordt een ontheffingenbeleid opgesteld. Daarbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij de landelijke ontheffingen, maar kan ook maatwerk worden geleverd. Bij een zero-emissie-zone gelden in 2029 in beperkte mate nog landelijke vrijstellingen. Alleen Euro6 Bakwagens (DET $\geq$ 2020) en Euro6 Opleggertrekkers (DET $\geq$ 2017) hebben nog tot 1-1-2030 toegang tot zero-emissiezones. Naast deze vrijstellingen zijn er ook landelijke ontheffingen voor bijvoorbeeld bijzondere vrachtwagens (oa exceptioneel transport en kermis/circusvoertuigen) of als het type vrachtwagen nog niet uitstootvrij verkrijgbaar is.

Het huidige landelijke ontheffingenbeleid geldt tot 2030. Steden blijven komende jaren met elkaar in overleg hoe dit landelijke beleid er na 2030 uit zal zien. Naast het landelijke beleid kunnen gemeenten ervoor kiezen om voor specifieke omstandigheden op basis van een hardheidsclausule lokaal maatwerk te leveren, bijvoorbeeld indien lokale ondernemers om bedrijfseconomische redenen niet kunnen voldoen aan zero-emissie-bevoorrading. Zie hiervoor het bijgevoegde Uitvoeringsagenda Zero-Emissiezones. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld maatwerk leveren in de vorm van een lokale ontheffing voor de volgende gevallen waarin:

- lokale ondernemers om bedrijfseconomische redenen niet kunnen voldoen aan zero-emissie bevoorrading;
- een voortijdige investering in het wagenpark niet proportioneel is;
- sprake is van onvoorziene of schrijnende situaties;
- sprake is van onvoldoende laadcapaciteit vanwege netcongestie en daarom ondernemers meer tijd wordt gegund.

Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij een reeds voorgenomen afbouw van de onderneming in de binnenstad, netcongestie, maar ook in het geval van onvoorziene of schrijnende situaties. Ook een maximum aantal dagontheffingen voor bedrijven die niet zo vaak in de binnenstad komen wordt hierin geregeld.

Bij het opstellen van lokaal ontheffingenbeleid voor een zero-emissie-zone kunnen de ervaringen worden betrokken van de steden die vanaf 2025 zero-emissie-zones invoeren.

Verkeersbesluit zero-emissie-zone

Circa 1 jaar voor de daadwerkelijke invoeringsdatum van de zero-emissie-zone wordt een verkeersbesluit genomen. Hier besluit het college definitief, door middel van een uitgebreide procedure, over de invoeringsdatum en begrenzing van de zero-emissie-zone. Dit is het moment waarop zienswijzen en eventueel een bezwaar tegen dit verkeersbesluit ingediend kan worden. Samen met het verkeersbesluit wordt het ontheffingenbeleid gepubliceerd. Als onderbouwing bij het verkeersbesluit is een effectrapportage nodig.

Opstellen economische impactanalyse

Als onderdeel van het verkeersbesluit dat circa 1 jaar voor invoering van de zone wordt genomen stellen we een economische impactanalyse op. Hierin duiden we de impact op verschillende types ondernemers in relatie tot kostprijsontwikkeling van voertuigen en laadmogelijkheden. Op basis daarvan kunnen we de ondersteuning richting verschillende doelgroepen vormgeven.

De MKBA's die sommige andere steden al hebben uitgevoerd laten over het algemeen positieve effecten zien. Landelijke analyses laten zien dat de voertuigbeschikbaarheid steeds hoger wordt en de wagenpark-investeringen steeds lager. Er mag verondersteld worden dat deze trend zich doorzet en dat in 2029, als Leeuwarden de zero-emissiezone invoert, de voertuigbeschikbaarheid verder is verbeterd en de investering is verlaagd.

Vervolg

Na de inhoudelijke behandeling in uw raad zal het college besluiten over de aankondiging van de invoering van een zero-emissie-zone, daarbij rekening houdend met de uitkomsten van uw raadsbespreking. In een informerende brief wordt u geïnformeerd over het genomen aankondigingsbesluit en de wijze waarop daarbij rekening is gehouden met de door uw raad gedane uitspraken.

Ten slotte

Wij kijken uit naar de uitkomsten van uw bespreking over de aankondiging van de invoering van een zero-emissie-zone in de binnenstad in Leeuwarden. Indien gewenst, geven wij hierover graag een nadere inhoudelijke toelichting.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*